RELATORIA

Barcelona, 29 d'octubre de 2025

REIMAGINA EL CONSUM ALIMENTARI.

ALTERNATIVES SOSTENIBLES PER A BARCELONA

Índex

1. Introducció	**01**
2. Presentació de l'informe "Reimagina el teu consum alimentari"	**02**
3. Taula rodona: reptes i alternatives per transformar el sistema alimentari	**03**
4. Espai de debat i propostes col·lectives	**06**
5. Tast de xocolates de comerç just	**07**
6. Conclusions	**08**
Recull de propostes sorgides durant el Fòrum Reimagina	**09**

Estudi elaborat per:

OPCIONS
Impulsem el consum conscient

Un projecte de:

eco-union

Finançat amb les ajudes Impulsem el que fas 2024 de l'Ajuntament de Barcelona, a través de Barcelona Activa.

Ajuntament de Barcelona
Barcelona Activa
Estratègia d'Alimentació Sostenible Barcelona 2030

1. Introducció

El fòrum Reimagina el consum alimentari va tenir lloc amb l'objectiu d'obrir un espai de debat i reflexió col·lectiva sobre el model alimentari actual i les alternatives per avançar cap a un sistema més just, sostenible i arrelat al territori. La jornada es va estructurar en tres parts: la presentació de l'informe Reimagina el teu consum alimentari, la taula rodona amb persones expertes de diferents àmbits, i un espai final de tast i intercanvi informal.

L'activitat s'emmarca dins d'un **encàrrec d'Eco-union a Opcions**, que ha elaborat un informe de síntesi sobre el sistema alimentari de Barcelona i el seu entorn. Es tracta d'un **recull divulgatiu** que integra els principals estudis i diagnosi realitzats en els darrers anys per l'administració i diverses entitats, amb la voluntat de **fer-los accessibles al gran públic i estimular la reflexió i l'acció col·lectiva**.

L'informe vol contribuir a **visibilitzar les conseqüències socials, econòmiques i ambientals** del sistema agroindustrial actual, però sobretot a **posar en valor les alternatives** que ja s'estan impulsant des de la ciutadania, l'Economia Social i Solidària (ESS) i la política pública.

2. Presentació de l'informe "Reimagina el teu consum alimentari"

Mireia Bosch va obrir la presentació recordant que els **sistemes alimentaris són essencials per a la vida**, però que el model global actual s'ha tornat **insostenible tant ecològicament com humanament**, posant el lucre per davant del dret a l'alimentació. L'informe, va explicar, parteix d'aquesta premissa i s'estructura al voltant de tres grans àmbits d'acció on es pot incidir des de Barcelona:

1. **El consum**, com a espai d'agència i transformació ciutadana.
2. **La política pública**, com a eina per garantir el dret a l'alimentació i la sobirania alimentària.
3. **Les alternatives econòmiques**, impulsades des de l'agroecologia i l'ESS.

Principals idees de l'informe

El model agroindustrial global és responsable del **26% de les emissions de gasos amb efecte d'hivernacle, de les quals un 81% provenen de la desforestació i la ramaderia intensiva**.

L'agricultura ocupa el **38% de la superfície terrestre mundial i consumeix dues terceres parts dels recursos hídrics globals**.

Cada any es malgasten **931 milions de tones d'aliments, responsables del 8-10% de les emissions globals**.

A Barcelona, només el **0,7% del sòl és conreat**, i l'àrea metropolitana ha perdut **més del 80% de les terres agrícoles** des de 1956.

Poc més del 15% dels productes de Mercabarna són d'origen català, mentre que un **més d'un 25% provenen d'importacions globals**.

El 85% dels aliments que consumim recorren **més de 100 km** abans d'arribar al plat.

Més del **8% de les llars de la ciutat pateixen inseguretat alimentària**, segons dades de l'Ajuntament.

Mireia Bosch va subratllar que el propòsit de l'informe és reimaginar el consum alimentari com una eina de canvi col·lectiu, posant l'accent en la interdependència entre persones, territori i ecosistemes. També va destacar el paper de les iniciatives locals de l'ESS i les polítiques públiques en la transició cap a un sistema alimentari saludable, just i arrelat al territori.

3. Taula rodona: reptes i alternatives per transformar el sistema alimentari

La taula rodona, moderada per Mireia Bosch, va reunir quatre veus referents que van abordar el sistema alimentari des de perspectives complementàries: acadèmica, institucional, cooperativa i ciutadana.

Marta Rivera Ferre – INGENIO (CSIC-UPV)

Rivera va obrir la taula recordant que la transformació del sistema alimentari és una **palanca de canvi fonamental** per donar resposta als grans reptes globals. Va identificar tres moments clau en l'evolució del model actual:

- **Anys 60**: privatització de les llavors.
- **Anys 70**: Revolució Verda i ús massiu de químics per augmentar la productivitat.
- **Anys 90**: creació de l'**Organització Mundial del Comerç**, que va consolidar la liberalització del mercat alimentari.

Va alertar que aquest sistema **trenca les interdependències ecològiques i socials**, desplaça la producció local i concentra el poder en poques corporacions. També va remarcar la necessitat d'una **transició nutricional** que redueixi el consum de carn de porc i vedella un 50%, i augmenti la ramaderia extensiva d'oví i caprí, avui minoritària.

Segons Rivera, el sistema alimentari és responsable d'un **terç de les emissions globals** i d'una gran part de la **desforestació i la contaminació de l'aigua**. Va insistir que la transformació no pot recaure només en el consumidor o la petita pagesia, sinó que cal una **acció pública decidida i polítiques que internalitzin els costos ambientals i socials** actualment externalitzats.

Lidón Martrat – Oficina de Coordinació de l'Alimentació Sostenible (OCAS)

Martrat va posar l'accent en el paper de la **política pública com a palanca de canvi**, recordant que, tot i que el marc internacional limita l'autonomia local, **des dels municipis es poden impulsar transformacions reals**.

Va destacar la importància de la **compra pública alimentària** com a eina estratègica per incorporar criteris de **proximitat, temporalitat i sostenibilitat** als menús escolars, hospitals i residències. També va remarcar la necessitat d'una **governança alimentària transversal**, ja que les competències sobre menjadors escolars, mercats o dret a l'alimentació estan fragmentades entre diferents departaments i nivells administratius.

Entre les iniciatives destacades, va esmentar:

- La **contractació pública responsable** amb clàusules per productes de temporada i circuits curts.
- El **foment dels mercats de pagès** i el suport a **obradors compartits** i xarxes de distribució col·laboratives.
- El treball per garantir el **dret a una alimentació sostenible i de qualitat**.

Anna Fernández – Einateca Agroecològica

Fernández va explicar que l'Einateca és un **projecte col·lectiu de la XES i Arran de Terra** que agrupa una vintena de **xarxes agroecològiques** que cobreixen tot el cicle alimentari: producció, transformació, logística i venda.

Va exposar les **dificultats logístiques i econòmiques** que afronten les petites productores per fer arribar els seus productes a Barcelona, a causa dels elevats costos de transport i la manca d'escala. Malgrat això, s'han fet avenços importants com la creació de **nodes logístics compartits** i la col·laboració amb **Som Ecologística**.

Fernández va remarcar que la solució passa per **augmentar la demanda** i **donar visibilitat a les productores**, de manera que el consum local i agroecològic sigui econòmicament viable. Va posar com a exemples de bones pràctiques ***Ramaderes.cat***, ***La Diligència***, ***Tedeca*** i ***Triplus***, projectes que treballen per millorar la distribució i el reconeixement de la pagesia.

Eva Vilaseca – Assemblea Catalana per la Transició Ecosocial (acTe)

Vilaseca va posar en valor la importància de **l'autoorganització ciutadana** per impulsar canvis reals en el sistema alimentari. Va presentar el **Pacte per la Sobirania Alimentària**, una iniciativa que vol **articular aliances entre entitats, moviments socials i consumidors** per incidir en les polítiques públiques i generar pressió social.

Va defensar que la **transició alimentària no pot quedar en mans exclusives de les institucions**, i que cal una **massa social mobilitzada** capaç d'exigir canvis estructurals. També va remarcar la necessitat d'abordar el dret a l'alimentació com una qüestió política i col·lectiva, més enllà de l'àmbit individual.

4. Espai de debat i propostes col·lectives

En el torn obert de paraula, el públic assistent va aportar diverses propostes i reflexions, entre les quals destaquen:

Aplicar impostos o restriccions a productes importats amb alts impactes ambientals o socials.

Permetre la venda de productes elaborats per petites empreses dins dels supermercats, per afavorir la diversificació.

Augmentar les despeses d'enviament del comerç en línia per reduir el seu impacte ambiental.

Obligar les empreses privades (com residències o escoles) a seguir els criteris de sostenibilitat establerts per les polítiques públiques.

Crear nodes de repartiment setmanal gestionats per xarxes de petites productores.

Enfortir la pressió ciutadana per garantir el dret a una alimentació digna i combatre els "pantans alimentaris".

Estendre l'impost a les begudes ensucrades i promoure campanyes educatives per fomentar dietes saludables.

Aquestes propostes, recollides durant la plenària, van servir per identificar **tres nivells d'acció prioritària**:

1. **Administració pública**: avançar en la contractació i la fiscalitat sostenibles.
2. **Alternatives econòmiques**: reforçar la producció i distribució agroecològica.
3. **Ciutadania**: fomentar l'organització col·lectiva i el consum responsable.

5. Tast de xocolates

La jornada va concloure amb un **tast de xocolates de comerç just**, conduït per Oikocrèdit, com a espai distès per compartir impressions i reforçar la idea que **el consum conscient és també un acte de plaer i convivència**.

6. Conclusions

El fòrum va evidenciar que la **transformació del sistema alimentari és un repte col·lectiu i multidimensional**, que requereix actuar de manera coordinada entre institucions, teixit econòmic i ciutadania.

Les ponents van coincidir en què:

- Cal **reduir la dependència del model agroindustrial** i apostar per una transició agroecològica.
- La **política pública** ha de jugar un paper central en garantir el dret a l'alimentació.
- Les **xarxes de l'ESS i l'agroecologia** són claus per construir alternatives viables.
- La **mobilització ciutadana** és imprescindible per mantenir la pressió i consolidar els canvis.

En definitiva, *Reimagina el consum alimentari* va esdevenir un **espai de trobada i inspiració**, que reafirma la necessitat d'avançar cap a un **sistema alimentari just, sostenible i democràtic**, on produir, distribuir i consumir siguin actes de cura col·lectiva.

Recull de propostes sorgides durant el Fòrum Reimagina

REPTE POLÍTIQUES PÚBLIQUES	PROPOSTA	GRAU
Fragmentació de la petita producció agroecològica.	Crear xarxes com Einateca Agroecològica per agrupar productores petites i compartir eines i logística.	Difícil
Desconnexió entre producció i abastament local.	Impulsar la compra pública alimentària responsable amb productes de proximitat, temporada i circuits curts (escoles, hospitals, etc.).	Mig
Falta de coordinació institucional.	Treballar de manera transversal entre departaments (educació, comerç, agricultura) per abordar l'alimentació de manera integral.	Mig
Dificultat per accedir als mercats locals.	Garantir espais per a mercats de pagès als municipis.	Fàcil
Limitacions en la comercialització de producte agroecològic.	Fomentar la presència d'aliments agroecològics als mercats municipals.	Mig
Dificultat de les petites productores per sobreviure.	Donar suport institucional a obradors compartits i xarxes de distribució compartida.	Mig
Incoherència normativa entre nivells administratius.	Revisar competències en menjadors escolars i drets a la terra perassegurar coherència entre nivells de govern.	Difícil
Dret a l'alimentació sostenible.	Desenvolupar polítiques per garantir l'accés universal a una alimentació saludable i de qualitat.	Difícil

REPTE ALTERNATIVES ECONÒMIQUES	PROPOSTA	GRAU
Dependència d'un model globalitzat i d'exportació.	Remar contra corrent des de les polítiques locals per impulsar un sistema alimentari més just i sostenible.	Mig
Costos elevats de distribució.	Desenvolupar nodes o centres logístics a Barcelona per reduir costos de transport.	Mig
Dificultat d'accés al mercat barceloní.	Fomentar la comercialització conjunta entre xarxes locals i cooperatives logístiques (ex. La Diligència, Som Ecologística).	Mig
Falta de visibilitat de les productores.	Incrementar la visibilitat de les xarxes agroecològiques i donar suport a la seva comunicació.	Fàcil
Demanda insuficient.	Impulsar campanyes per augmentar la demanda de productes agroecològics locals.	Mig
Falta d'espais de transformació.	Reforçar obradors compartits i infraestructures públiques per facilitar la producció local.	Mig

REPTE HÀBITS DE CONSUM I ACCIÓ CIUADANA	PROPOSTA	GRAU
Dependència dels grans supermercats.	Boicot als grans supermercats per afavorir el comerç local i cooperatiu.	Fàcil
Impacte ambiental del comerç global.	Augmentar les taxes a la importació de productes de països llunyans o amb pràctiques poc ètiques.	Mig
Monopoli de grans empreses en precuinats.	Permetre que petits productors venguin precuinats en supermercats.	Mig
Creixement del comerç online.	Aplicar despeses d'enviament més elevades per compres en línia per reduir impacte ambiental.	Fàcil
Incompliment de polítiques alimentàries.	Fer obligatòries les polítiques d'alimentació sostenible en empreses privades (escoles, residències, etc.)	Mig
Dependència de subvencions públiques.	Incrementar la pressió ciutadana i la incidència política des dels moviments socials.	Mig
Dificultat d'accés a aliments sostenibles.	Crear nodes de repartiment i agrupacions de petites productores per distribució setmanal.	Mig
Alimentació com a dret fonamental.	Reivindicar el dret a l'alimentació des del carrer i combatre els "pantans alimentaris".	Difícil
Excés de begudes ensucrades.	Aplicar i defensar impostos sobre begudes ensucrades.	Fàcil
Desigualtat entre territoris.	Pressionar per una millor redistribució dels recursos públics i coherència entre Generalitat i Ajuntaments.	Difícil

Dimecres, 29 d’octubre de 2025

www.delcampalcanvi.cat